Beszélgetésre épülő programok svéd és norvég közkönyvtárakban

Esettanulmányok a közkönyvtárak integrációban betöltött szerepéről

JOHNSTON, Jamie

Jamie Johnston, az Oslo and Akershus University College of Applied Sciences (HioA) tanársegéde, aki Conversation-based programming and immigrant integration in public libraries: Swedish and Norwegian case studies című kutatásának egyik fejezetét foglalta össze tematikus összeállításunk számára. A fordítást Németh Márton készítette.

A svédországi és norvégiai közkönyvtárakban működő, szervezett beszélgetésre épülő programok (ún. nyelvi kávéházak, társalgási csoportok) hatékonyan segítik a könyvtárakat látogató speciális használói csoportok társadalmi beilleszkedését. A szerző svéd és norvég közkönyvtárakban készített esettanulmányok eredményeire hivatkozva mutatja be e kommunikációs forma integráló hatását. Az integráció mögött álló elméleti keretrendszer arra utal, hogy ilyenkor kétirányú kulturális folyamat történik, és ez az interakció kölcsönösen hat a bevándorlók, illetve menekültek, valamint a befogadó társadalom tagjainak viselkedésére. A kommunikáció ez esetekben nem pusztán a bevándorlóktól a befogadó társadalom irányába elvárt változtatásokról és az alkalmazkodás egyirányú folyamatáról szólt. A párbeszéd alapú programszervezés az eredmények fényében különösen hatékonynak bizonyult a beilleszkedés elősegítésében, mind a nyelvtanulás támogatásában, mind pedig az információcserében, illetve az egyének társadalmi kapcsolatrendszerének bővítésében. Csökkenti az előítéleteket, növeli a bizalom, illetve összetartozás érzését a programokon részt vevő mindkét csoportban.

1. Bevezetés

Az európai országokat feszítő probléma a háború sújtotta Szíriából, illetve egyéb ázsiai és afrikai országokból hullámokban érkezők integrációja a nemzeti határok keretei között. Az integrációs folyamat Törökországtól Izlandig mindenhol kiemelt témává vált. Néhány ország vonakodik integrálni az újonnan érkezőket arra számítva, hogy ott-tartózkodásuk csupán időleges lesz. Az évek múltával azonban kiderül, hogy az újonnan érkezők jelenlétével hosszú távon, sőt akár még állandó jelleggel is számolni kell. (Kahrmanmaras, 2017). Az integráció azért lenne különösen fontos, mert megakadályozza a befogadó társadalom és az újonnan érkezettek elkülönülését, és a fizikailag, strukturálisan és társadalmi helyzet szerint szegregált társadalmi közösségek kialakulását (Finney, 2009), illetve olyan társadalmi mozgásokat, melyek szegregált környezet kialakulásához vezetnek (Bråmå, 2006; Pred, 2000; Wacquant, 2008).

A szakirodalom (Caidi & Allard, 2005; Jönsson-Lanevska, 2005) is alátámasztja a könyvtári szolgáltatások és programok hatékonyságát e téren (Fisher, Durrance, & Hinton, 2004; Johnston 2016a; Ulvik, 2010). A könyvtárosok beszámolói is azt erősítik, hogy a beszélgetést központba állító programok, így a könyvtárakban szervezett nyelvi kávéházak (nyelvi kávézók) és társalgási csoportok milyen hatékonyan támogatják az integrációt (Ahlroth, 2016; Atlestam& Myhre, 2014; Frisvold, 2015; Gundersen, 2011; Hjerpe, 2014;Undlien, 2012).

A beszámolók ígéretesnek tűnnek, de mindazonáltal empirikus bizonyítékokra van szükség az állítások alátámasztására. Ennek érdekében svéd és norvég közkönyvtári esettanulmányok készültek, melyek célja a beszélgetés alapú programszervezési mód integrációban betöltött lehetőségeinek feltárása volt. A továbbiakban áttekintjük az esettanulmányokban használt terminológiát, meghatározzuk az integráció fogalmát, rövid kutatás-módszertani áttekintést adunk, feltárjuk az integrációra vonatkozó elsődleges eredményeket és összefoglaljuk a tanulságokat. A jelen írásban bemutatott megállapításokról néhány korábbi (Johnston, 2015, 2016a, 2016) és egy megjelenés alatt álló szakcikkben (Johnston & Audunson, 2017*) számoltunk be.

2. Terminológia

A közkönyvtárak által támogatott *beszélgetés alapú programok* nyelvi kávéházak és társalgási csoportok szervezését jelentik, ám nem kizárólagosan ezekre terjednek ki. A lényeg, hogy ezek a programok összehozzák a helyi nyelvet tanulni szándékozókat (bevándorlókat, menekülteket) a helyi nyelvet anyanyelvként beszélőkkel, akik jórészt a befogadó országból származó emberek vagy olyanok, akik bevándorlóként már egy ideje ott élnek és tökéletesen elsajátították az ország nyelvét. A programokon résztvevő, helyi anyanyelvet bíró személyek elsősorban önkéntesek.

A nyelvi programok keretében zajló beszélgetések többnyire informálisak, nem követnek előre rögzített tematikát, illetve csak részlegesen szervezett társalgás jellemzi azokat. A részlegesen szervezett beszélgetések előre meghatározott általánosabb témakörök szerint zajlanak. A szervezés nélküli, kötetlen társalgás ad hoc témái pedig lehetővé teszik a résztvevőknek, hogy szabadon kérdezzenek, beszélgetést kezdeményezzenek az általuk fontosnak, érdekesnek vagy megvitatandónak tartott témákról. A programszervezők fő célkitűzése az, hogy a résztvevők aktívan vegyenek részt a társalgásban (Johnston, 2016b).

A *résztvevő(k)* fogalma alatt azokat a bevándorlókat értjük, akik motiváltak abban, hogy részt vegyenek a beszélgetés alapú programokon. Az *önkéntes(ek)* fogalma olyan személyeket takar, akik a többségi társadalom tagjai, és akiknek a programbeszélgetések szervezése, illetve irányítása a szerepük.

A *migráns vagy bevándorló* fogalma a következőkre vonatkozik: bármely olyan személy, aki már átlépte vagy éppen átlépi anyaországának nemzetközileg megállapított határait, vagy egy adott országon belül elhagyja lakhelyét függetlenül (1) a személy jogi státusától, (2) attól, hogy önként vagy kényszer hatására cselekedett-e, (3) függetlenül a vándorlás okaitól, (4) és a tartózkodás hosszától, időtartamától (International Organization for Migration, 2017).

A tanulmány értelmezésében e fogalom magában foglalja, ám nem kizárólagosan szűkítő jelleggel, a migránsok különféle típusait: gazdasági bevándorlók, külföldi házastársak, menekültek, külföldön tanuló diákok.

Befogadó társadalom, illetve lakóhely szerinti társadalom: a fogalom arra az országra, városra vagy

* DOI: 10.1177/0961000617709056

közösségre utal, ahol a bevándorlók ideiglenes vagy állandó lakosként részt vesznek a programokon.
A *többség* fogalma a befogadó társadalom domináns kulturális vagy etnikai csoportjára utal. Például e kutatás esetében ez a svéd etnikumú embereket jelenti Svédországban, illetve a norvég etnikumúakat Norvégiában. Azokat a személyeket, akik az adott többségi társadalomban nőttek fel, mint például a második generációs bevándorlók, ugyancsak a többségi társadalom tagjaihoz soroljuk be.
A *multikulturális vagy multietnikus* társadalmak fogalma olyan társadalmakra utal, melyek jelenleg, illetve már korábban is megtapasztalták a kulturális, etnikai sokszínűséget, mely a nemzetközi migráció következtében jelent meg.

3. Integráció

Az integráció megértésének kulcsa az *akkulturáció* elmélete, melyet a következők szerint lehet meghatározni „amikor különféle kultúrákhoz tartozó emberek csoportjai állandó, közvetlen kapcsolatba kerülnek egymással és ez később változásokat okoz az egyik vagy akár mindkét csoport kulturális vonásaiban" (Reidfiled, Linton & Herskovits, 1935, p. 149). Valtonen (2008) megjegyzi, hogy az akkulturáció elsődlegesen bevándorlókra irányuló cselekvésként van számon tartva (a változások természetes módon érintik a befogadó társadalmakat is), bár e változások elutasításban vagy tagadásban részesülnek tagjaik egy részétől. Valtonen szerint az akkulturáció koncepciója másmilyen integrációs formákat is magában foglal, mint például az integrációt és az asszimilációt, csupán a mérték foka a kérdéses (uo. 60–61. p.).
Ez a megállapítás a csoportok közötti kapcsolatok különféle kimeneteléhez vezet minket. Berry (1997) szerint négy különböző kimenetele lehetséges a csoportközi kapcsolatoknak. A tanulmány témájához kettőre fókuszálunk ezek közül: az integrációra és az asszimilációra. Asszimiláció akkor lép fel, amikor a csoporton kívüli kapcsolatok a többségi társadalom tagjai felé dominánsan uralják a bevándorló társadalmi kapcsolatrendszerét, és együtt jár a bevándorlók bizonyos kulturális jellegzetességeinek fokozatos elvesztésével. A bevándorló egyszerűen beolvad a többségi társadalomba. Castles és Miller (2005) a bevándorlók szempontjából az asszimilációt hibás megközelítésként határozzák meg, mivel a nem nyugati származású bevándorlók legtöbbször hátrányos pozíciókkal bírnak a munkaerőpiacon, s lakhely szerint is elkülönülve, állandóan azonos területeken koncentrálódnak, aminek következtében számos csoportjuk kirekesztődik a társadalomból, ahelyett hogy annak integráns részévé válna.
Integrációról akkor beszélünk, amikor egy csoport tagjainak saját csoportjukon kívül is vannak kapcsolatai, melyek hagyják identitásuk fenntartását, és közben lehetővé teszik hatékony részvételüket a szélesebb értelemben vett társadalom életében is. Ez a kétirányú akkulturációs folyamat (Valtonen, 2008) az egyes csoportok között jóval kiegyensúlyozottabb viszonyt alakít ki (Eriksen, 2013). Ez a folyamat ellentétben áll az asszimilációval, mely egyoldalú akkulturációt vár el a bevándorlóktól. Összefoglalva tehát, az integráció „dinamikus, kétirányú folyamat, melyben az újonnan érkezettek és a befogadó társadalom *együtt dolgozik* annak érdekében, hogy biztonságos, élénk és összetartó közösségeket építsenek fel" (Grantmakers concerned with immigrants and refugees, 2016 a kiemelés a tanulmány szerzőjétől). Vagyis egymást kölcsönösen befolyásoló folyamat (Berger, 2002).

4. Beszélgetés alapú programszervezés a közkönyvtárakban

A kutatások arra világítanak rá, hogy a könyvtárak azon kevés helyek egyikéhez tartoznak, ahol a többségi társadalom tagjai bevándorlókkal találkozhatnak. Elbeshausen és Skov (2004) megjegyzi, hogy a bevándorlók nagyon kevés kulturális intézményt vesznek igénybe, de a közkönyvtárak épp az általuk kedvelt intézmények körébe tartoznak (Elbeshausen & Skov, 2004). Berger (2002) arról is beszámol, hogy az etnikai kisebbségek sokkal intenzívebb könyvtárhasználók a többségi társadalom tagjainál, továbbá hogy a kisebbségi háttérrel rendelkező fiatalok jóval gyakrabban alakítanak ki szoros kapcsolatokat a könyvtárosokkal (Berger, 2002).
A könyvtári kontextus kritikus tényező lehet a bevándorlók és a többségi társadalom tagjai közötti kapcsolatok fejlesztése szempontjából is: éppen ebben van a beszélgetés alapú programok sikerének záloga. A bevándorlók bizalmi szintje – mely nagyon fontos tényező a többségi társadalom tagjai, illetve a bevándorlók közötti érintkezések szempontjából – kimutathatóan magas fokú a közkönyvtárakkal szemben. Vårheim (2014a) tanulmánya az Észak-Norvégiába érkezett bevándorlók kapcsán arról számol be, hogy a bevándorlók úgy nyilatkoztak, egyszerre bíznak a könyvtárban, mint intézményben, és ugyanakkor a többi könyvtárhasználóban is. A könyvtáron kívüli

lakossághoz való viszonyuk azonban a bizalom szempontjából alacsony, illetve nem is értékelhető szintű, s ez a bizalmatlanság az idő múltával még növekszik is. A könyvtárak mint univerzális szolgáltatások mindenki felé irányulnak, és mindegy honnan érkeznek a használók. A könyvtárak kulturális és információs központként betöltött funkciója is komoly tényezője a bizalom megalapozásának. Néhány interjúalany arról számolt be, hogy a könyvtárban a norvégokkal többféle, pl. könyvtári vonatkozású dolgokról is beszélgetnek, egyébként viszont alig van kapcsolatuk a norvégokkal a könyvtáron kívül, és az is inkább csak a kölcsönös üdvözlésben, udvariasságban merül ki.
Ezeket a megállapításokat két másik tanulmány is alátámasztja. Az egyik Vårheim újabb tanulmánya (2014b) Colorado állam (USA) bevándorlóiról. Ebben arra utal, hogy a bevándorlók könyvtári programokon történő részvétele növeli a könyvtárosok és az egyéb könyvtárhasználók iránti bizalom érzetét. Ám ez a növekvő bizalomérzet nem sugárzik ki a könyvtár falain kívülre. Audunson és munkatársainak tanulmánya (2011) a bevándorló nők norvégiai közkönyvtár használatáról pedig arra világít rá, hogy a célcsoport folyamatos könyvtárhasználata során a hölgyek bizalma növekedett a többi könyvtárhasználó és a könyvtárosok irányában, de nem terjedt ki a könyvtáron kívüli személyekre.
A beszélgetés-centrikus programok számos összefüggésbe ágyazódhatnak, de a programok helyszínének kiválasztásánál a bevándorlók közkönyvtár használatában kimutatható növekvő bizalomérzetet mindenképpen figyelembe kell venni, mint a program sikerének egyik lényeges szempontját.

5. Módszertan

A kutatási módszer a svédországi és norvégiai tevékenységek esetében az esetalapú kutatás módszere. Az előzetes esettanulmány felvételére a malmői városi könyvtárban került sor Svédországban. Ezt követte több norvégiai esettanulmány felvétele. Nyelvi kávéházak Moss és Horten városainak könyvtáraiban, illetve a fővárosban, Oslóban szerepeltek a vizsgálat helyszínei között.
Az elsődleges adatgyűjtés módszere mindkét országban a résztvevők megfigyelését és kérdőíves felmérés elkészítését jelentette. Emellett a svéd esettanulmány tartalmazott még öt interjút a résztvevőkkel, valamint egy fókuszcsoportos beszélgetést az önkéntesekkel és a szervezőkkel. A kérdőívre érkezett válaszok száma Svédországban 21 (csak a résztevőktől), Norvégiában pedig 64 résztvevő és 31 önkéntes válaszolt a kérdőívre. A résztvevők, illetve az önkéntesek eltérő tartalmú kérdőíveket kaptak.
További részletek és információk a kutatási módszerről, az adatgyűjtésről, az adatok értékeléséről, a résztvevők, illetve önkéntesek profiljairól ld. Johnston, 2016a; megjelenés alatt: Johnston&Audunson, 2017.

6. Eredmények

6.1. Nyelvtanulás

A nyelvi kávéház látogatói arról számoltak be, hogy a programon történő részvétel nagyban elősegíti célnyelvi beszédkészségük fejlesztését és a könyvtári helyszín informális és nyugodt környezetet biztosított a nyelvtanuláshoz. A programok számos résztvevője további nyelvórákon is részt vesz, és ők is arról számoltak be, hogy a nyelvi kávéházak sokkal inkább olyan helyek, ahol önbizalmat szerezhetnek a célnyelven történő beszédhez. Arról is beszámoltak, hogy kényelmesebbnek tartják a beszéd alapú nyelvhasználatot a nyelvi kávéházak informális környezetében, mint a hivatalos nyelvórákon.
Például egy fiatal nő a malmői nyelvi kávéházban a következőkről számolt be: *„Több önbizalmat szereztem a nyelvi kávéházon való részvétellel, mert amikor iskolába megyek, úgy érzem, hogy ha valamit rosszul mondok, talán az összes többi diák elkezd majd nevetni rajtam, ezért inkább angolul beszélek. De amikor idejövök, itt megszólalok, akkor is, ha hibákat ejtek, de azért próbálok beszélni. Most már jól tudok svédül is beszélni, ez egy nagyon, nagyon élvezetes nyelv.”*
A program számos résztvevőjének a nyelvi kávéházon kívül nincs más lehetősége, hogy az adott célnyelven beszélgessen. Sokuknak – nem számítva a rutin érintkezéseket, amelyek például az élelmiszerboltban zajlanak – ez az egyetlen lehetőség arra, hogy a többségi társadalom tagjaival kapcsolatba kerüljenek.
Egy férfi résztvevő a svédországi nyelvi kávéházban megjegyezte, hogy *„A svéd társadalom nem igazán nyitott, és soha nem lenne más lehetőségem vagy más helyszín, hogy [svédül] beszéljek… Csak itt tudom használni a svéd nyelvet. Tehát igen, ez [mármint a részvétel a nyelvi kávéház programján] tényleg segít.”*

6.2. Információcsere

A résztvevők azt is megemlítették, hogy a programokon olyan informális beszélgetések folynak, me-

lyekből sokat profitálnak, mert jobban megismerik a helyi kultúrát és társadalmat. Tudomást szereznek különféle gazdasági és oktatási lehetőségekről és így könnyebben tudnak tájékozódni a bürokratikus folyamatok, illetve rendszerek útvesztőiben, valamint politikai kérdésekben is. A résztvevők itt egymástól is, és az önkéntesektől is információhoz jutnak, amint arra az egyik svédországi nyelvi kávéházi beszélgetéseken résztvevő férfi is utalt:

„Amikor Koppenhágában kerestem állást, mert a foglalkozásom meglehetősen egyedi, és nem sok cég működik ezen a területen Skånében,… egy svéd hölgy [önkéntes] beszélt nekem egy olyan irodáról, ahol tanácsot tudnak adni, s egy chilei srác [ő is a program résztvevője] is tippeket adott a weboldaláról, meg a dán weboldalakról, melyek hasznosak lehetnek nekem az álláskeresésben."

A részletekből is kiderül, hogy az önkéntesektől és a programokon megjelenő többi résztvevőtől kapott információkat máshonnan nem lehetne beszerezni. Egy másik résztvevő, aki az egyik norvég könyvtári kávéházi programon vett részt, a következő megjegyzést tette:

„Sokat profitáltam a nyelvi kávéházból, mert számos témáról, amelyekről szó volt, máshonnan semmiképp nem tudtam volna információt szerezni. Tanulni tudtunk és kérdezni tudtunk dolgokról, amelyeket nem kérdezhetünk meg egy norvégtól csak úgy az utcán."

Egy másik, ugyancsak norvég nyelvi kávézót látogató nő szerint: *„…az önkéntesek fel vannak készülve arra, hogy segítsenek nekünk, és rengeteg olyan információt nyújtanak számunkra, melyek nem találhatók meg a könyvekben."*

Az önkéntesek többsége is úgy vélekedett, hogy ők is sokat tanultak a résztvevők kultúrájáról és társadalmáról, meg a politikai ügyekről (mind helyi, mind nemzetközi értelemben). Egy norvégiai önkéntes úgy fogalmazott: *„részletes betekintést nyertem más emberek életébe és gondolkodásmódjába".*

A norvégiai esettanulmányok feldolgozásakor tudatosult, hogy milyen sokat foglalkoztak a programokon a résztvevők kultúrájával és azokkal a társadalmakkal, ahonnan érkeztek, illetve összehasonlító értelemben beszéltek róluk. Mind az önkéntesek, mind a résztvevők többsége úgy nyilatkozott, ezentúl bátrabban mernek véleményt formálni a nyelvi kávéházakon megvitatott témakörökről. Pozitívumként az is megfogalmazódott, hogy a résztvevők és az önkéntesek képesek voltak árnyaltan, egymást mindig tiszteletben tartva beszélgetni és vitatkozni. Egy résztvevő az egyik norvégiai nyelvi kávéházból ezt így mondta: *„…megtanultam kifejezni önmagam és tolerálni más emberek véleményét".*

6.3. A társadalmi kapcsolatok bővülése

A bevándorlók és az önkéntesek többsége úgy vélekedett, hogy a nyelvi kávéházak programján való részvételük egyértelműen pozitív szociális tapasztalatokkal járt, mert sikerült új ismerősöket, új barátokat szerezniük. Az egyik férfi résztvevő, aki már hosszú évek óta él Norvégiában, azt hangsúlyozta: *„ széles [társadalmi] ismeretségi hálóra tettem szert, és sok új embert ismertem meg".*

A többség véleménye hasonló volt. Arról is szinte mindegyikük beszámolt, hogy a nyelvi kávézókon kívül gyakorlatilag nincs lehetőségük a többségi társadalom tagjaival való érintkezésre, leszámítva a vásárlás közbeni kommunikációt. Az egyik svéd önkéntes úgy vélte, a programok szociális aspektusa sok résztvevőnek fontosabb volt, mint magáé a nyelvtanulásé. Egy férfi résztvevő, aki ugyancsak a svéd nyelvi kávéházba jár ezt így fejezte ki: *„számomra az az élmény, hogy idejövök, találkozom másokkal és svédül beszélek, nagyon, nagyon pozitív…. Ez sokat segít nekem… Számomra ez a legjobb élmény, a legjobb dolog ebben."*

Az önkénteseknek viszont azért fontosak ezek a találkozások, mert korábban nekik sem volt semmilyen kapcsolatuk a bevándorlókkal, nekik sem volt sok lehetőségük, illetve alkalmuk a velük való érintkezésre.

6.4. Bizalom

A résztvevőket és az önkénteseket arról is kérdezték: mennyire bíznak meg a közösségük tagjaiban. A résztvevők és önkéntesek többsége azt válaszolta, hogy valamennyire, illetve nagymértékben. Amikor arról kérdezték a bevándorlókat, megbíznak-e az önkéntesekben, illetve az önkéntesek a résztvevőkben, a bizalom szintje majdnem 100%-os volt mindkét csoportban.

6.5. Az összetartozás érzése

A résztvevők döntő többsége – valamennyire vagy nagymértékben – érzi magát a norvég közösség részének, köszönhetően a nyelvi kávéházakbeli részvételnek. Az önkéntesek döntő többsége pedig arra utalt, hogy – valamennyire vagy nagymértékben – inkább érzi magát a multikulturális norvég közösség részének. (Egy önkéntes ide vonatkozó megjegyzése: „*… azonos bolygón születtünk és mindnyájunknak vigyáznia kell egymásra*".)

6.6. Az előítéletek csökkenése

Úgy tűnik, hogy a nyelvi kávéházak beszélgető programjai mindkét résztvevő csoportban csökkentik az előítéleteket. Például az egyik norvég önkéntes azt mondta: „… *láttam, hogy a muszlim férfiak nem olyan rosszak, mint ahogy azt hallani lehet [és], tanultunk egymás kultúrájáról*". A megjegyzés jól mutatja, hogy ha leülünk beszélgetni muszlim férfiakkal, szembesülhetünk a média által sugalmazott előítéletekkel. Ugyanakkor a résztevőknek is vannak előítéletei a norvégokkal szemben. Az egyik norvég könyvtári nyelvi kávéházban mondta valaki: „… *meggyőződtem arról, hogy nem szabad előítéletesnek lenni, mert a norvégok nagyon őszinték és nyitottak az idegenekkel szemben*". Ez rávilágít arra, hogy némely bevándorló azt gondolja, a norvégok nem szeretik őket, és nem akarják látni őket országukban sem.

7. Megállapítások

Hogyan támogathatja a beszélgetés alapú programok szervezése az integrációt? A tanulmány elején említett integrációról szóló tudományos párbeszédhez kapcsolódva, az esettanulmányok elemzése rávilágít azokra a lehetőségekre, amelyekkel a nyelvi kávéházak a kölcsönös befolyásolás folyamatait segítik. A bevándorlók és a többségi társadalom tagjai pozitívan tudják alakítani, serkenteni egymás érzéseit, gondolatait, cselekedeteit.

A nyelvi kávéházak a nyelvtanulásnak a bevándorlóközpontú formáját jelenítik meg: a résztvevők értő módon tanulhatják a nyelvet az őket érdeklő témákról társalogva, és közben találkozhatnak, kapcsolatba léphetnek a többségi társadalom tagjaival is. Ez azért fontos, mert az eredmények szerint hiába járnak a hivatalos nyelvtanfolyamokra, nem sok alkalmuk van arra, hogy használják is, amit tanultak, aminek beszédkészségük látja kárát. Az esettanulmányok is alátámasztották a többségi társadalom tagjaival való párbeszéd fontosságát, s ehhez az együttműködés szükségességét.

A nyelvi kávéházakban folytatott beszélgetések fejlesztik a többségi társadalom és a bevándorlók egymás iránti figyelmét. A norvég kultúrához és hagyományokhoz kötődő témák és az idegen kultúrákhoz, tradíciókhoz kapcsolódó témák, illetve a kettő kombinációja jelzi, hogy a programokon kultúrák közötti párbeszéd folyik, mely szükséges a kölcsönhatás kialakulásához.

Az is lényeges, hogy milyen információkat osztanak meg egymás között ezeken a programokon. A résztvevők olyan tudáshoz jutnak, amelyet máshol nem találnának, mert könyvekben nem olvashatók, másoktól nem kérdezhetők. Az önkéntesek „szakmai haszna" pedig az volt, hogy betekinthettek 'más emberek életébe és gondolkodásmódjába'. Ezek az eredmények ismételten alátámasztják annak szükségességét, hogy a bevándorlóknak saját beilleszkedésük érdekében többször kellene közvetlenül érintkezniük a többségi társadalom tagjaival.

A programokon a két csoport között kialakuló információcsere nem felszínes. Az eredmények arra utalnak, hogy mind a résztvevők, mind az önkéntesek bátrabbnak és tájékozottabbnak érzik magukat azon témák kapcsán, melyek szóba jöttek a nyelvi kávéházban tárgyalt beszélgetéseken. Tehát olyan információcsere történt, amelyben mindkét fél befolyással volt a másikra. A kutatás egy másik nagyon fontos megállapítása az volt, hogy mindkét fél úgy érezte, beszélgetéseik mindig a kölcsönös tisztelet légkörében folytak. A folyamat felfogható egy lassan kialakuló nyilvános diskurzus elemeként, mely mindkét felet érinti, és alapvető fontosságú a demokrácia további fejlődéséhez (Johnston & Audunson, 2017).

Végezetül, a bevándorlók az ilyen alkalmakkor megszerzett információk birtokában teljes mértékben tudnak bekapcsolódni a társadalom életébe. Például utalhatunk arra a résztvevőre, aki kijelentette, olyan információkat kapott, amelyek révén munkát találhat. Ez a terület további kutatásokat igényel, de már most megállapítható, ezeknek az informálisan szerzett információknak is jelentős szerepük van abban, hogy a bevándorlók a munkaerőpiac részévé váljanak.

A közösségi hálózatok fejlődése is olyan eredmény, mely a nyelvi kávéházak működésének egyik pozitív kimenete: az emberek barátokat szereznek, ismeretségeik pedig alátámasztják Berry elméletét a saját társadalmi csoporton kívüli kapcsolatok létrejöttéről.

A bizalom és összetartozás érzéseiről és az előítéletek csökkenéséről szóló beszámolók igazolják, hogy a nyelvi kávéházakon keresztül történő érintkezés pozitívan befolyásolja az egymásról való gondolkozást, illetve érzelemnyilvánítást. Az eredmények abba az irányba mutatnak, hogy a nyelvi kávéházak előmozdítják „… a dinamikus kétoldalú folyamatot, melyben az újonnan érkezettek, illetve a befogadó társadalom együtt dolgozik, hogy biztonságos, élénk és összetartó közösségeket építsenek fel".

8. Összefoglalás

A kutatások eredményei egyértelműen alátámasztják a nyelvi kávéházak szükségességét, melyeket az önkormányzatoknak is életképes beavatkozási lehetőségként kell figyelembe venniük az integráció segítésében. A nyelvi kávézók nyilvános találkozóhelyet kínálnak minimális használati korlátozással (mint például a megfelelő viselkedés). Mivel számos közösségben már alkalmazzák ezt a formát, további hasonló programok szervezése alig igényelne erőfeszítést. A közkönyvtáraknak munkaidőt kell biztosítaniuk a szervezéshez a lebonyolításhoz szükséges csekély anyagi keret megteremtésével együtt, ami azt jelenti, hogy végső soron az önkormányzatoknak kell gondoskodniuk az erőforrásokról.

Jegyzetek, irodalom

Ahlroth, S. (2016). Libraries matter. *Scandinavian Library Quarterly, 49..* 1–2.

Atlestam, I., & Myhre, R. (2014). *Needs, reads and possibilities in a suburban library in a multicultural setting*. Paper presented at the IFLA World Library and Information Congress : 80th IFLA General Conference and Assembly, Lyon, France. http://library.ifla.org/851/1/221-atlestam-en.pdf

Audunson, R., Essmat, S., & Aabø, S. (2011). Public libraries: A meeting place for immigrant women? *Library & Information Science Research, 33*(3), 220-227.

Berger, A. (2002). Recent trends in library services for ethnic minorities - the Danish experience. *Library Management, 23*(1/2), 79-87.

Bråmå, A. s. (2006). `White flight'? The production and reproduction of immigrant concentration areas in Swedish cities, 1990-2000. *Urban Studies, 43*(7), 1127-1146.

Caidi, N., & Allard, D. (2005). Social inclusion of newcomers to Canada: An information problem? *Library and Information Science Research, 27*(3), 302-324.

Castles, S., & Miller, M. J. (2005). The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World: New York: The Guilford Press,(2003), $30.00, 338 pages.

Elbeshausen, H., & Skov, P. (2004). Public libraries in a multicultural space: a case study of integration processes in local communities. *New Library World, 105*(3/4), 131-141. doi:10.1108/03074800410526767

Eriksen, T. H. (2013). *Immigration and National Identity in Norway*. Retrieved from Washington D.C.: file:///C:/Users/jamijo/Downloads/TCM-Norwaycasestudy.pdf

Finney, N. (2009). *Sleepwalking to Segregation?: Challenging Myths About Race and Migration*. Bristol: The Policy Press.

Fisher, K. E., Durrance, J. C., & Hinton, M. B. (2004). Information grounds and the use of need-based services by immigrants in Queens, New York: A context-based, outcome evaluation approach. *Journal of the American Society for Information Science and Technology, 55*(8), 754-766.

Frisvold, Ø. (2015). Språkkafe -- et nytt bibliotektilbud. *Bok og bibliotek, 82*(3), 16-18.

Grantmakers Concerned with Immigrants and Refugees. (2016). Immigrant Integration Retrieved from https://www.gcir.org/integration

Gundersen, A. (2011). *Norwegian libraries and special services for immigrant women*. Paper presented at the World Library and Information Congress: 77th IFLA General Conference and Assembly, San Juan, Puerto Rico. http://conference.ifla.org/past/ifla77/150-gundersen-en.pdf

Hjerpe, A. (2014). Voluntary language learning. *Scandinavian Library Quarterly, 47*(1).

International Organization for Migration. (2017). Key Migration Terms. Retrieved from https://www.iom.int/key-migration-terms

Johnston, J. (2015). Kirjavaa - Moninaisia keskusteluja ja kohtaamisia kirjastossa. In L. Hokkanen (Ed.), *SOSIAALINEN KIRJASTO : LUKEMATTOMIEN MAHDOLLISUUKSIEN MAAILMA* (pp. 120-153). Hensinki, Finland: Avain, BTJ Finland Oy.

Johnston, J. (2016a). Conversation-based programming and newcomer integration: A case study of the Språkhörnan program at Malmö City Library. *Library & Information Science Research*, 10-17. doi: http://dx.doi.org/10.1016/j.lisr.2016.02.001

Johnston, J. (2016b). The use of conversation-based programming in public libraries to support integration in increasingly multiethnic societies. *Journal of Librarianship and Information Science*. doi:10.1177/0961000616631613

Johnston, J. (forthcoming). Friendship potential: conversation-based programming and immigrant integration.

Johnston, J., & Audunson, R. (2017). Supporting immigrants' political integration through discussion and debate in public libraries. *Journal of Librarianship and Information Science*.

Jönsson-Lanevska, Y. (2005). The gate to understanding: Swedish libraries and immigrants. *New Library World, 106*(3-4), 128-140.

Kahrmanmaras. (2017). The new neighbours: Turkey is taking care of refugees, but failing to integrate them. *The Economist*.

Pred, A. (2000). Even in Sweden racisms, racialized spaces, and the popular geographical imagination.

Redfield, R., Linton, R., & Herskovits, M. J. (1935). Acculturation. *Oceania, 6*(2), 229-233.

Ulvik, S. (2010). "Why should the library collect immigrants' memories?"; A study of a multicultural memory group at a public library in Oslo. *New Library World, 111*(3/4), 154-160.

Undlien, A. K. (2012). Libraries inspire immigrants to read. *Scandinavian Library Quarterly, 45*(2).

Valtonen, K. (2008). *Social work and migration: immigrant and refugee settlement and integration*: Ashgate.

Vårheim, A. (2014a). Trust and the role of the public library in the integration of refugees: The case of a Northern Norwegian city. *Journal of Librarianship and Information Science, 46*(1), 62-69. doi:10.1177/0961000614523636

Vårheim, A. (2014b). Trust in Libraries and Trust in Most People: Social Capital Creation in the Public Library. *The Library Quarterly, 84*(3), 258-277. doi:10.1086/676487

Wacquant, L. c. J. D. (2008). *Urban outcasts : a comparative sociology of advanced marginality*. Cambridge; Malden, MA: Polity.